

Text d'una comunicació presentada en el Tercer congrés internacional *Docència universitària i innovació* (en suport CD-ROM; ISBN: 84-7653-864-2).

## El diari de lectura. Una activitat d'escriptura extensiva a Filologia

Josep Besa Camprubí  
Universitat de Barcelona

### Resum

En aquesta comunicació es fa una descripció detallada d'una experiència que d'ençà del curs 2002-2003 es duu a terme en l'assignatura *Anàlisi i producció de textos catalans* (Secció de Lingüística del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona) consistent en l'elaboració, per part de l'estudiant, d'un *diari de lectura* d'una obra de ficció i d'un *metadiari*, o valoració personal del procés d'elaboració del diari i dels resultats als quals l'estudiant creu haver arribat.

### INTRODUCCIÓ

*Anàlisi i producció de textos catalans* és una assignatura optativa de primer cicle que s'imparteix en la titulació de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona d'ençà del curs 2001-2002. Els objectius principals de l'assignatura són de caire *conceptual* i *procedimental*: l'assignatura es proposa proporcionar als estudiants instruments que els permetin millorar la comprensió i la producció de textos de diferents tipus i gèneres, i, amb aquesta finalitat, el programa de continguts combina l'anàlisi de les propietats del text (adequació, coherència i cohesió) i la producció de textos narratius, expositius i argumentatius. Secundàriament, l'assignatura es proposa també assolir objectius de caire *actitudinal*; en efecte, l'assignatura tracta de promoure valors positius envers la producció escrita com ara:

- 1 Fomentar l'hàbit d'escriure de manera continuada i regular,
- 2 Facilitar l'experimentació d'emocions positives durant el procés de composició escrita, i
- 3 Desenvolupar conductes autoregulatives.

Aquests objectius de caire actitudinal permet d'assolir-los l'activitat que és objecte d'aquesta comunicació: el diari de lectura.

## DESCRIPCIÓ

El diari de lectura és una activitat d'escriptura consistent en l'elaboració, per part de l'estudiant, d'un diari de lectura d'una obra de ficció. Es tracta que l'estudiant alterni la *lectura* d'aquesta obra de ficció i l'*escriptura* del diari. L'obra de ficció, l'estudiant l'ha d'escollir d'una llista que li proporciona el professor, composta d'obres que ell mateix ha llegit agrupades per gènere de pertinença (poesia, relats, novel·la). En el diari, l'estudiant ha d'escriure allò que els fragments de l'obra de ficció que va llegint li suggereixen: records, vivències actuals, reflexions, emocions, relacions amb altres obres, etc. L'obra de ficció actua només com a *estímul d'escriptura*. Així doncs, no es tracta que l'estudiant demostrï, en el seu diari, que efectivament està llegint el llibre que ha escollit: el diari de lectura no és, per tant, un *control de lectura*. Del que es tracta és que l'estudiant escrigui *a partir de* l'obra de ficció. Evidentment, l'estudiant pot escriure només, si vol, *sobre* l'obra de ficció, com si aquesta fos un punt de partida i un punt d'arribada alhora, estímul i objectiu al mateix temps. Els estudiants més reactius a expressar aspectes de la seva privacitat solen optar per aquesta possibilitat, de manera que el seu diari de lectura acaba essent l'anàlisi detallada d'aspectes de l'obra, i, en el millor dels casos, l'exploració de la interacció entre l'obra i el lector o la lectora, com una mena de fenomenologia informal de la lectura. De tota manera, el que es valora més en aquesta activitat és que l'estudiant sigui capaç de sortir de l'obra que està llegint i aventurar-se a explorar aspectes de la seva realitat personal, i que ho faci utilitzant formes d'expressió variades. Hem de tenir en compte que, comparats amb els textos de no ficció, els textos de ficció (que, com acabem de dir, són sempre la base de l'activitat) són especialment aptes per a un exercici d'aquestes característiques, en la mesura que escenifiquen situacions de l'experiència vital de l'ésser humà que estimulen fàcilment el reconeixement i la identificació del lector.

El format en què l'estudiant ha d'escriure és una llibreta amb espiral de 16 per 22 cm i d'un total de 160 pàgines. Aquest format permet la manejabilitat i la transportabilitat, que sens dubte afavoreixen el compliment del primer dels objectius de l'activitat. En efecte, si volem que l'estudiant escrigui de manera continuada i regular, el primer que hem de fer és estimular la possibilitat que escrigui en contextos diferents: on vulgui i quan vulgui. Una llibreta de 16 per 22 cm facilita aquesta varietat de contextos de producció.

Pel que fa a l'extensió, es demana a l'estudiant que com a mínim escrigui un total de 40 pàgines (l'extensió màxima són les 160 pàgines que conté la llibreta). També se li demana que no concentri l'escriptura en un període breu de temps: l'estudiant disposa de tres mesos per escriure el diari; és desitjable, doncs, que distribueixi els moments de redacció d'una manera equilibrada al llarg d'aquests tres mesos i no que escrigui el diari sencer durant el darrer mes (o durant la darrera setmana). Com que el que escriu l'estudiant és un diari, és obligatori que cada fragment d'escriptura estigui datat; la referència del lloc d'escriptura és opcional.

Pel que fa a les formes d'expressió, es recomana a l'estudiant que es prengui la mateixa llibertat que pel que fa al contingut. L'estudiant pot des d'imitar l'estil de l'obra que llegeix fins a arriscar-se a experimentar amb el monòleg interior i l'escriptura a raig

(o automàtica). L'excel·lent llibre de Philippe Lejeune i Catherine Bogaert *Un journal à soi* proporciona un bon catàleg de possibilitats:

- L'estil telegràfic. És un estil que es defineix per l'economia de mitjans: alhora abreujat (amb omissió de pronoms, verbs auxiliars, articles) i al·lusiú. El caracteritzen la rapidesa i la discreció.

- El diari amb destinatari. Requereix l'estil invers a l'estil telegràfic. El diarista recrea la presència d'una persona a la qual s'adreça, i a la qual, per tant, li ho explica tot de manera que el pugui entendre.

- El diàleg interior. El diarista es parla a si mateix, com si un mateix fos un altre més assenyat i més madur: un es fa retrets, es dona consells, o, simplement, es consola. Aquesta fórmula permet de posar allò viscut a distància, i de recobrar la capacitat de reflexió.

- L'aforisme. El diarista s'accontenta amb l'expressió d'idees generals, de formulacions concises i sorprenents.

- El mosaic. El diarista fa servir tota mena de recursos: la descripció, el relat, el diàleg, l'anàlisi psicològica, poemes, llistes...

- L'oralitat. El diarista escriu com si parlés. El discurs és un torrent que trenca regles morals i d'estil: a penes hi ha signes de puntuació, hi ha traces d'ortografia fonètica, un codi personal d'abreviacions, etc. Com la carta, el diari es fa pròxim a la conversa i al flux espontani de la parla a fi de retrobar, sense filtre, la frescor d'allò viscut.

- El metadiscurs. El diari es comenta a si mateix i esdevé metadiari. El diari no és mai únicament un text, sinó també una pràctica que desborda el text i el fa objecte de l'atenció del diarista, com la resta d'aspectes de la seva experiència. És d'allò més comú que qui fa un diari s'interrogui en el diari mateix sobre el perquè i el com d'aquesta activitat. Com veurem més avall, aquesta fórmula és la que dona sentit al metadiari que es fa elaborar als alumnes de l'assignatura *Anàlisi i producció de textos catalans* un cop han donat per acabat el diari de lectura.

Aquesta varietat de formes expressives no exclou pas la possibilitat de jugar amb la disposició del text en l'espai de la pàgina (es pot escriure en els marges de la pàgina, es poden deixar pàgines quasi en blanc, etc.) i d'il·lustrar-lo amb dibuixos i fotografies que adornen o completen allò que diuen les paraules. També s'accepta l'ús de tintes de colors diferents: permeten aconseguir un producte més atractiu, o diferenciar els fragments que se citen (de l'obra de ficció que s'està llegint, o d'altres obres) dels fragments que són propis.

Concloent, podem dir que una de les claus de l'activitat és la *llibertat* que es dona als estudiants tant pel que fa al contingut com pel que fa a la forma, i que, de fet, és una llibertat paral·lela a la llibertat de què gaudeix el gènere. La pràctica del diari al llarg de la història és extraordinàriament diversa, i no ho són menys els diaris de lectura que han elaborat els estudiants al llarg dels dos cursos que fa que es duu a terme aquesta experiència (del 2002 al 2004). Com a mostra d'aquesta varietat, s'invita el lector a comparar entre si les entrades inicials de tres diaris que es proporcionen en l'Annex I d'aquesta comunicació. Mentre que l'autora del primer diari es limita a exposar els motius que l'han impulsada a escollir, com a estímul del diari, la novel·la *La mort i la*

*primavera*, l'autora del segon diari s'interroga obsessivament, no sense ironia, per la naturalesa del gènere en el qual s'inscriu el producte que ja ha començat a fabricar (*no és un diari íntim però sí un diari personal; és un diari de lectura i amb destinatari, coses, totes dues, que en principi l'haurien de fer molt diferent del diari que va escriure de petita...*) i expressa els dubtes i la incertesa que li suscita l'activitat (aquesta segona entrada, doncs, és una bona mostra de metadiscurs, la darrera de les formes d'expressió que comentàvem més amunt). Finalment, l'autora del tercer diari, que ha escollit l'obra *Dràcula*, ha apostat obertament per la fantasia i ha convertit un personatge de novel·la en persona: el comte Dràcula li ha escrit una carta que ella, ben atenta a les regles que governen la versemblança literària, ha fet l'esforç de "transcriure".

Un cop han donat per acabat el diari de lectura, els estudiants han d'afrontar una segona activitat que hi està directament relacionada però que, de fet, és molt diferent: el metadiari. El metadiari és bàsicament un exercici de reflexió sobre el mateix diari, entès aquest tant des del punt de vista del procés (el diari com a activitat) com des del punt de vista del producte (el diari com a resultat: una llibreta plena de fragments d'escriptura). Pel que fa al procés, l'estudiant té com a mínim aquestes tres possibilitats: pot parlar de les expectatives davant de l'activitat d'escriure un diari de lectura (bones?, dolentes?, ni bones ni dolentes?), de les fases per les quals ha travessat (eufòria?, desànim?, cansament?) i de les dificultats que ha experimentat (com i quan començar i acabar, posem per cas). Pel que fa al producte, el que se li demana a l'estudiant és que sigui capaç de sobrevolar-lo i de jutjar-lo de manera objectiva; per exemple, es pot pronunciar respecte de la seva qualitat i del grau de satisfacció que en té: és bo?, és mediocre?, pot interessar algú?, se'n desfarà o el guardarà?, etc.

L'estudiant ha de presentar els resultats d'aquest exercici de reflexió en un mecanoscrit de 4 a 6 pàgines d'extensió que ha de complir les regles de formalitat pròpies dels textos acadèmics que es produeixen en l'àmbit universitari, les quals exclouen l'ús de molts dels recursos estilístics que es pot haver sentit empès a utilitzar en el diari (com a activitat d'escriptura creativa i lliure que és). Tanmateix, aquesta restricció no és cap obstacle per a una ment creativa i "lliure". Fixi's el lector, si no, en la manera com ha afrontat la tasca l'autora del tercer metadiari el fragment inicial del qual es proporciona en l'Annex II: l'estudiant ha imaginat que el seu diari de lectura, titulat *Erupció de sentiments* en al·lusió al títol de l'obra que l'ha suscitat (*Sota el volcà*), acaba de ser publicat per una editorial i que un periòdic, a fi que el diari tingui més repercussió, li ha demanat que en parli. En comparació amb aquest tercer metadiari, el primer i el segon són, diguem-ne, més "acadèmics". El primer el podríem qualificar de *descriptiu* (amb algunes pinzellades de comentari personal); en efecte, l'estudiant es fixa bàsicament en el que ha fet (cal subratllar l'ús d'un recurs de distanciament molt eficaç: en lloc de la primera persona del singular per referir-se a l'autora del diari, utilitza les fórmules "el subjecte" i "la lectora", com si aquesta darrera i l'autora del metadiari no fossin la mateixa persona). Per la seva banda, el segon és bàsicament *intel·lectual*: el fragment comença amb una frase de Molière que funciona a manera d'argument d'autoritat per sostenir la idea que un diari amb un destinatari que no sigui un mateix és una contradicció, i acaba amb un mot ("metalectura") que és una clara al·lusió a "metadiari".

Hem de tenir en compte que, al llarg de la carrera, als estudiants de Filologia se'ls ensenya a analitzar molts textos d'altri (bàsicament, encara que no només, d'autors canònics i consagrats, a les assignatures de literatura). El metadiari, doncs, els ofereix l'oportunitat d'analitzar un text seu, propi (en igualtat de condicions, és evident que analitzar allò que un mateix ha fet és molt més *significatiu i motivador* que analitzar allò que ha fet un altre), i, així doncs, també els ofereix l'oportunitat d'analitzar el procés que hi ha conduït, atès que ells mateixos l'han engegat, sostingut i cancel·lat.

Tant el diari com el metadiari són obligatoris (si no els fa, l'estudiant obté un No presentat de nota de l'assignatura) i aporten, junts, un 40% de la nota global (el 60% restant correspon a un examen final consistent en preguntes d'anàlisi i de producció de textos). L'avaluació del *diari* és tant quantitativa com qualitativa: el professor valora la dedicació i l'esforç de l'estudiant i la quantitat de text escrit (el nombre, la regularitat i l'extensió de les entrades), la diversitat d'aspectes tractats i de formes expressives usades, la capacitat d'exploració personal, i l'originaltat. L'avaluació del *metadiari* és només qualitativa (encara que, com ja hem vist, ha de tenir una extensió mínima de quatre pàgines): es valoren la pertinència i la profunditat de l'anàlisi, el sentit crític, la coherència, i la claredat expositiva i expressiva.

El professor només intervé directament en el producte en el cas del metadiari. En efecte, el metadiari és revisat com la resta de textos que l'estudiant produeix per a l'assignatura: el professor marca amb llapis els segments que incompleixen les propietats textuais (adequació, coherència i cohesió), que són objete d'explicació i de pràctica a classe, i la normativa. En el diari, en canvi, una intervenció similar seria sens dubte intrusiva (la matèria de què està fet el diari és massa "sensible" perquè l'admeti de bon grat): en el cas del diari, el que fa el professor és assenyalar els fragments que creu remarcables per mitjà de notes adhesives, i escriu al final, amb llapis, un comentari general.

Hem dit abans que els objectius del diari de lectura són d'ordre actitudinal. Hem de tenir en compte que l'activitat d'escriure (si més no comparada amb l'activitat de parlar) és un terreny especialment abonat al prejudici: per a molts estudiants universitaris, és una activitat *avorrida, poc personal, inútil fora de l'àmbit acadèmic...* Però és un prejudici, al nostre entendre, al qual contribueix el mateix professorat, que ofereix a l'alumnat poques oportunitats perquè tinguin de l'escriptura una idea diferent. El diari de lectura, com hem dit al començament, pretén tres coses:

1 Fomentar l'hàbit d'escriure de manera continuada i regular. Com ja hem comentat, el format de la llibreta en la qual ha d'escriure l'estudiant, el qual permet la transportabilitat i la manejabilitat, dóna a l'estudiant la possibilitat d'escriure en tot tipus de contextos espacials (sobretot fora de l'aula: a la biblioteca, al metro, al llit, al sofà...) i temporals.

2 Facilitar l'experimentació d'emocions positives durant el procés de composició. Aquest objectiu és facilitat per la llibertat que té l'estudiant tant pel que fa al contingut com pel que fa a la forma de les entrades del diari. Amb el diari de lectura l'estudiant s'adona que escriure pot ser divertit, personal i creatiu, i un dels instruments

més eficaços per explorar, a través de la lectura de l'obra de ficció que ha escollit, el seu propi univers de valors i creences. Escriure sabent que allò que escrius no ho hauràs de sotmetre a un fatigós procés de revisió i de reescriptura estimula l'interès i la satisfacció per la tasca (cf. Elbow 1973 i 1983).

3 Desenvolupar conductes autoregulatives. Aquesta actitud la facilita el fet que el diari de lectura dóna tota o pràcticament tota la iniciativa a l'estudiant. Ell és qui tria, d'una llista de vint obres de ficció, aquella que li servirà d'estímul per a l'escriptura, i, un cop ha fet la tria, qui regula els temps de lectura de l'obra i d'escriptura del diari. No hi ha instruccions gaire precises per part del professor perquè l'estudiant dugui a terme l'activitat. Així doncs, la responsabilitat de l'èxit o el fracàs de la tasca depèn quasi exclusivament de l'estudiant.

La tasca, òbviament, té les seves dificultats. No les volem amagar:

- Alguns estudiants tenen hàbits d'estudi i de treball que xoquen amb el caràcter extensiu (és a dir, dilatat en el temps) i regular (periòdic) de l'activitat: deixen que les tasques s'acumulin i només semblen disposats a esforçar-se sota pressió.

- A un nivell més local, alguns estudiants confien molt poc en la seva capacitat de risc, una capacitat essencial per a l'èxit de la tasca. En efecte, el diari de lectura exigeix de l'estudiant que prengui decisions costoses (*quin llibre escollir, d'aquests vint?*), que manegi el dubte i la incertesa (*què puc dir, jo, a partir d'aquest llibre, que el professor consideri que és interessant?*), que alterni lectura i escriptura (dues activitats emparentades però en realitat ben diferents), que experimenti amb els recursos que li ofereix la llengua, etc.

- Finalment, els estudiants han de vèncer la paradoxa que comporta practicar un gènere gens acadèmic (el diari) per satisfer un requisit acadèmic (superar una assignatura). No és gens fàcil d'escriure per a nosaltres mateixos sabent que allò que escrivim ho llegirà un altre.

Malgrat aquestes dificultats, creiem que el diari de lectura és una activitat molt valuosa i que ajuda realment a assolir els objectius que hem comentat, i que són els fonaments que li donen sentit. A manera de testimoniatge del que acabem de dir, i també a manera de conclusió, reproduïm tres extractes del metadiari de tres estudiants que revelen fins a quin punt la tasca els ha ajudat a recuperar l'hàbit d'escriure, a obtenir satisfacció d'aquest hàbit, i a repensar i revisar algunes concepcions molt arrelades:

**1**

*Del que estic més contenta no és del resultat material sinó de les bones estones que he passat fent aquest diari i, sobretot, del fet que he recuperat el costum d'escriure. Feia*

*temps que jo no escrivia amb tanta constància, en part perquè em sentia bloquejada i també perquè m'autocriticava i m'autocensurava molt.*

## 2

*He conegut una nova manera de llegir i d'escriure. Escriure automàticament i sentir-me dinàmica i àgil ha estat una sensació extraordinàriament gratificant. Per primera vegada a la vida m'he sentit autora, creadora d'alguna cosa. Aquesta nova experiència d'escriure omple molt més que totes les altres que havia conegut fins ara. M'he adonat que, de vegades, esforçar-se molt per tal d'escriure correctament no dóna bons resultats. La clau de l'èxit és delectar-se amb allò que es fa: és la millor estratègia per obtenir un resultat òptim.*

## 3

*El diari de lectura ha estat una activitat que ha trencat tot el meu sistema d'escriptura. Afortunadament, aquest trencament no ha suposat una experiència traumàtica. No, ni de bon tros, gairebé no m'he adonat que he elaborat tot un text (un dels més extensos que he fet mai) basat en la fragmentació i el desordre, i que, a més, he pogut gaudir del procés. El resultat ha estat un conjunt de textos (em sembla difícil parlar d'unitat textual) que reflecteixen, si no els meus estats d'ànim, sí la meva disposició envers la novel·la. (...) El diari ha estat, en conjunt, una activitat enriquidora: m'ha obligat a entendre millor el text, a donar més valor als detalls, a analitzar el ritme narratiu i el desenvolupament dels continguts i, sobretot, ha creat una implicació més forta entre el text i jo. No menys importants són les actituds a què m'ha conduït el diari: he de confessar la meua incredulitat i manca de confiança, en un primer moment, davant d'aquest exercici..., vaig haver d'esborrar els meus prejudicis quan vaig comprovar que el fet d'haver d'escriure cada dia (o gairebé cada dia) no només crea hàbit sinó que ajuda a donar mort als fantasmes de l'escriptura. El que més valoro, però, és que el diari ha resultat una eina fantàstica per a interaccionar amb el llibre i el seu autor.*

## BIBLIOGRAFIA

CASSANY, Daniel (1999) *Construir l'escriptura* (Barcelona: Empúries).

ELBOW, Peter (1973) *Writing without teachers* (Oxford: OUP).

ELBOW, Peter (1983) "Teaching writing by not paying attention to writing", dins P.L. Stock (ed.) *Fforum. Essays on theory and practice in the teaching of writing* (Portsmouth: Boynton/Cook Publishers), p. 234-239.

FULWILER, Toby (1987) *Teaching with writing* (Portsmouth: Heinemann).

GÚRPIDE, Carmen; FALCÓ, Nuria; BERNAD, Ana (2000) *El diario personal. Propuestas para su escritura* (Villava-Atarrabia: Pamiela).

LEJEUNE, Philippe; BOGAERT, Catherine (2003) *Un journal à soi. Histoire d'une pratique* (París: Textuel).

MOON, Jennifer A. (1999) *Learning journals. A handbook for academics, students and professional development* (Londres: Kogan Page).

SUBIRANA, Jaume (2004) *Weblogs: un nou dietarisme?* Comunicació presentada en el congrés *Under construction: literatures digitals i aproximacions teòriques*, Universitat Oberta de Catalunya (14-16 d'abril del 2004).

<http://213.27.152.27/oc/media/114.pdf>

<http://www.mnlincs.org/abeonline/strategies/less1.htm>

<http://www.people.vcu.edu/~rsleeth/LearnJGuide.html>

<b>ANNEXOS</b>
----------------

ANNEX I      Entrades inicials de diaris de lectura

ANNEX II     Fragments inicials de metadiaris



**ANNEX I**  
**Entrades inicials de diaris de lectura**

**1** Diari de lectura de *La mort i la primavera* (Mercè Rodoreda)

XXX, diumenge 20 d'abril del 2003

La mort. La primavera. La mort i la primavera: dues idees, dos fenòmens que m'atrauen i em fascinen rel·ligats per una conjunció que els iguala, que els fa germans...

Rodoreda, sens dubte. Ho vaig decidir ja a classe, quan vaig veure la llista de llibres per triar.

Rodoreda i, a més, La mort i la primavera: estava cantat què havia d'escollir. Hi ha, a la llista, autors que conec i d'altres que no; hi ha llibres que ja he llegit, llibres que no he escollit per al diari de lectura però que sé que acabaré llegint, i llibres que, la veritat, em fan un xic de mandra...

Però tot això és igual, ara, perquè he escollit La mort i la primavera. Poder assaborir un cop més l'escriptura mig dolça mig amarga amb què parlen les veus sempre infantils i màgiques de Mercè Rodoreda no pot ésser sinó un plaer.

Escriure, a més, les reaccions que la seva lectura em provoca —que són moltes i molt intenses— i tenir la sort de poder-ho fer en terres gironines, enmig del paisatge de les quals, si no m'equivoco, l'autora redactava aquest llibre poc abans de morir —en una primavera, com havia de ser—, em sembla tot un luxe.

**2** Diari de lectura de *L'animal moribund* (Philip Roth)

25/03/03

L'únic diari que he escrit el vaig llençar ja fa temps i mai no l'havia llegit ningú.

D'adolescent, el meu diari infantil em va semblar poc innocent i me'n vaig desdir. De petita l'escrivia realment com si fos un secret inconfessable (hi havia secrets que es podien explicar i d'altres que no, i el diari era dels que no) i amb sinceritat.

Ja de més gran va començar a arrelar en mi una estranya angoixa provocada per la possibilitat de que algú pogués llegir el meu diari i el vaig llençar.

Des d'aleshores l'escriure, tant l'acte en si com el resultat final, és un gest que requereix de mi una intimitat comparable a la necessària en tot allò de més primari que hi ha en l'autocorrompuda espècie (quan dic això cal tenir en compte que mentre escric, a fora l'home declara guerres per la pau o fabrica hamburgueses sense carn..., no sé, són antagonismes. Bé, no allargaré més aquest pesat parèntesi).

L'home és l'únic animal que ensopega dues vegades en la mateixa pedra. La meua "pedra" és el diari com a gènere, per dir-ho d'alguna manera.

Aquest que ara m'ocupa ha de ser un diari personal, que no és el mateix que íntim; per tant, l'expressió, els comentaris sobre fragments que revifin algun sentiment o record o fins i tot la cal·ligrafia seran descafeïnats en personalitat-intimitat per bé que l'escriptura sigui el més automàtica possible.

No he d'oblidar que aquest meu segon diari ja no és d'ús exclusiu. Tampoc he d'oblidar que l'extensió no és ben bé il·limitada, i que, més que res per no avorrir ningú, he de centrar-me exclusivament i única en el llibre, encara que sigui des d'una perspectiva personal.

Reconec i aviso, per últim, que no tinc ni la més remota idea de què s'espera exactament d'aquest experiment. D'aquest diari "personalíssim" de lectura. Segurament, d'aquest també me'n desdiré d'aquí a un temps.

### 3 Diari de lectura de *Dràcula* (Bram Stoker)

Dissabte 13 de Març del 2004

16:30 p.m.

XXX

Sóc la M. T. Ara transcriuré una carta que em vaig trobar tot just fa una setmana, a la tauleta de nit de la meva habitació. He trigat a decidir-me perquè estava confosa, em volia assegurar que tot plegat no fos cap broma, entre d'altres coses.

Ara tinc clar que un ésser estrany es vol comunicar amb mi i això em produeix una certa angúnia.

Vull remarcar que no dubto d'estar en plena possessió de les meves facultats mentals. Es tracta d'un fenomen estrany que no surt d'un cervell pertorbat sinó de l'exterior, que quedi clar.

Aquesta és la carta:

Dissabte 6 de març del 2004

(no duia data, escric  
el dia que la vaig rebre)

Benvolguda amiga,

Espero que no l'espanti la rebuda d'aquesta carta, li asseguro que no li cal patir, ni per la seva integritat ni per la de la seva família.

Fa temps que la conec, amiga M., però m'ha costat força decidir-me a escriure-li. Un ésser forçadament solitari com jo a vegades es veu obligat a observar la vida dels altres i a creure, d'alguna manera, que en forma part.

Insisteixo a dir-li que no li cal patir per la seva vida ni per la de les persones que vostè estima, de veritat, li dono la meua paraula de comte si és que encara val alguna cosa. Li haig de dir que no sóc pas tan malvat com generalment es creu: les coses que faig són pròpies de la meua naturalesa de vampir i no puc fer-hi més, oi que m'entén? Que potser es diu que el lleó és malvat quan, per sobreviure, ataca una zebra despistada? Veritat que tothom comprèn que això forma part del seu instint de depredador?

Em sento sol, amiga M., li prego que em contesti.

El seu servidor,

El Comte Dràcula

**ANNEX II**  
**Fragments inicials de metadiaris**

**1** Metadiari d'un diari de lectura de *La mort i la primavera* (Mercè Rodoreda)

Crueltat, tristesa, angoixa, impotència, angúnia, rebuig, fàstic, odi. Són paraules recurrents en la seqüència del diari. I és que aquest, el diari, és una explosió de sensacions i sentiments expressats amb sinceritat.

És interessant apuntar els diferents nivells d'aproximació que estableix el subjecte amb el llibre. En un primer moment, hi ha una senzilla però rellevant anàlisi dels paratextos de *La mort i la primavera* en la qual s'esmenten les possibles expectatives que aixeca el títol: joc entre els dos elements del títol que desembocarà en un vaivé de contrastos entre la tristesa, la foscor i la por de la mort, i l'olor, els colors i la llum de la primavera. Així mateix, el subjecte centra l'atenció, també, en la tapa del llibre, però, com amb el títol, el tractament és superficial i distant. En aquesta mateixa línia, els primers comentaris de l'obra són tímids i no es fixen en allò més personal i suggestiu, al contrari, hi ha una predilecció especial per comentar els aspectes més externs: la façana del text. En aquest sentit, es parla del color de les cases, de l'estructura del llibre i de la sorpresa que provoca la lectura (*l'autora em despista; si no estic molt concentrada no aconsegueixo jugar el joc de les "relacions"*). Per a la lectora el text sembla que sigui un tot boirós, desenfocat i miop, i d'això en resulten comentaris atemorits i continguts.

A partir de la mort del pare del protagonista, però, es percep un canvi de rumb. És en aquest precís moment que la lectora comença a experimentar amb el llibre i a desmaquillar les seves sensacions més íntimes: *Estic desconcertada i emprenyada perquè aquesta escena m'ha alterat fins al punt de fer-me canviar l'estat d'ànim*. Aquest passatge és un revulsiu: a partir d'ell la lectora inicia la seva exploració personal i, en conseqüència, comença a investigar allò que la novel·la amaga: relaciona elements del text (les argolles, els punxons i els medallons; elements de la naturalesa), resol incògnites que se li plantegen (la por als elements externs), troba significats camuflats (la ironia i la crítica en passatges com els dels jocs de la marastra i el protagonista) i s'adona del caràcter imprevisible del relat (*encara no t'has adonat que la novel·la no té res de previsible?*).

**2** Metadiari d'un diari de lectura de *La mort i la primavera* (Mercè Rodoreda)

Molière deia que, primer, un escriu per a si mateix; després, per als altres; i, finalment, per diners. Enceto el metadiari amb aquesta citació perquè em serveix per expressar la contradicció a què aquest exercici m'ha menat: a escriure per als altres el que escriuria per a mi mateixa, amb tot el grau d'implicació personal amb què ens aboquem a aquelles quotidianitats que concebem com a plaers íntims i —per a mi— intransferibles. Amb l'afegit, a més, que d'aquest exercici d'introspecció a través de la lectura (això és el

que el meu diari de lectura ha acabat essent, perquè per això és un diari) en depèn una part no gens menyspreable de la meua qualificació final de l'assignatura. La tasca, doncs, ha estat dura, i no em puc —ni em vull— estar de dir que, en certa manera, em violenta i em contraria una mica.

Retrets a part, però, també cal dir que he intentat deixar al marge la vergonya i m'he tirat de cap a la piscina: el meu diari de lectura, assoleixi o no l'objectiu que amb aquesta activitat es pretenia, agradi més o agradi menys, dóna a conèixer un bocí de la meua intimitat perquè relata —i el verb és encertat— l'aventura d'una lectura des que la concebo, amb el llibre encara empolsinat a la prestatgeria d'una llibreria de Girona, fins que la cloc, amb uns versos pòstums de la mateixa autora que, en certa manera, tornen a posar en marxa —aquest cop, però, només per a mi— l'engranatge de la lectura i de la metalectura.

### 3 Metadiari d'un diari de lectura de *Sota el volcà* (Malcolm Lowry)

#### **Volcà aristotèlic**

##### Erupció de sentiments

*Una nova manera d'escriure irromp amb força en el camp de les lletres catalanes. Els crítics estudien el fenomen per classificar-lo dins d'algun dels gèneres aristotèlics existents; els procediments emprats, tanmateix, tenen moltes similituds amb l'escriptura automàtica.*

Edicions Novetats acaba de publicar el manuscrit d'una escriptora fins ara desconeguda del públic; l'obra, que duu per títol *Erupció de sentiments*, ha causat un gran rebombori en el món de les nostres lletres. Els entesos apunten que l'obra, si bé comparteix amb les avantguardes el recurs a l'escriptura automàtica, té una estructura i un contingut absolutament originals. L'autora parteix de la novel·la *Sota el volcà* de Malcolm Lowry i, a través dels seus propis sentiments i de les seves pròpies emocions, fa un "viatge" per tot allò del relat que li crida l'atenció. Tot seguit ella mateixa ens explica els seus procediments.

\* \* \*

Em demanen que us parli d'*Erupció de sentiments*, i això és el que faré a continuació. El meu propòsit era escriure en un diari tot allò que em suggerís la lectura de la novel·la *Sota el volcà* (el centre del meu interès va ser la psicologia dels personatges), la qual cosa em va portar a una nova manera de llegir: la lectura es va haver de fer particularment lenta. En el diari el que feia era, sobretot, interpretar la forma

d'entendre el món, tan diferent de la meua, dels personatges: el Cònsol, la Ivonne, el Jacques Laurelle i l'Hugh. Tot plegat em va dur a una escriptura que, de fet, no té gaire sentit, perquè el resultat són "bocins de pensament", això sí, connectats tots al tema estrella, que és la complexitat de l'existència humana. A més, el meu relat està impregnat de tristor i serietat: la novel·la no em permetia de cap manera sentir coses divertides. En relació amb el que acabo de dir, dono gràcies a Déu que la meua experiència mundana no s'assembla gens a la dels personatges de la novel·la.